

در سوره بقره می خوانیم خداوند به هرکس بخواهد حکمت می دهد و به هرکس حکمت داد خیر کثیر داده است. سوال می کنیم این حکمت چیست؟ خود خدا در سوره اسراء جواب می دهد.

کارهایی را خداوند در این آیات بیان فرموده و در پایان این آیات می فرماید اینها حکمت است.

شهید مطهری (ره) می فرمایند: «حکمت دو جور است...حکمت نظری و حکمت عملی»

حکمت نظری یعنی فکر درست و حکمت عملی یعنی کار درست.

آیه ۲۶ سوره اسراء... «وَأَتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ»...حق خویشاوندان را بده

این خودش حکمت است. از امام باقر(ع) روایت داریم...«عاقل کسی است که خوب را از خوبتر و بد را از بدتر

تشخیص بدهد.»

خداوند در وجود ما قوه تشخیص خوب از بد را قرار داده است. می دانیم راست گویی خوب و دروغ گویی بد است.

ولی خیلی از اختلافهای ما سر مدیریت خوب و خوبتر است. خیلی از مدیران اجرایی سر اولویت بندی کارهایشان در

اختلافند.

عافل کسی است که اولویت ها را بشناسد.

شب جمعه قبل گفتیم اولویت اول در احسان ، والدین هستند.اگر می خواهی محبت و نیکی واحسان کنی ، اول به والدین احسان کن.

پس از والدین اولویت بعدی خویشاوندان هستند که باید نیکی واحسان شوند.

خویشاوندان بر بیچارگان ومسافران در راه مانده ،حتی بر یتیمان مقدم هستند.

خیلی ها اهل خیر هستند ، ولی از پدر و مادر و خویشاوندان خود غافل هستند.

از آیه معلوم می شود که ما منت نداریم اگر به خویشان کمک کردیم ؛ زیرا کمک حق آنهاست.

در جای دیگر قران می خوانیم : « وَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَ الْمَحْرُومِ »...بیچارگان ومحرومان حقشان در جیب ما است.

در صلوات ظهرهای ماه شعبان که خیلی سفارش شده آمده است.. « وَ ارزُقْنِي مَوَاسَاتَ مَنْ قَتَّرْتَ عَلَيْهِ مِنْ رِزْقِكَ

بِمَا وَسَّعْتَ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ »...خدایا به من کمک کن به کسانی که سطح زندگیشان از من پایین تر است کمک

کنم.یک وقت دعا می کنیم خدایا به من روزی بده ، یک وقت دعا میکنیم توفیق بده همان روزی که دادی را به

دیگران کمک کنم.

خویشاوندان در دریافت کمک مقدمند . ما در حدیث داریم : « لا صَدَقَةَ وَ ذُو رَحِمٍ مُّحْتَاجٍ »... تا زمانی که خویشاوند محتاج هست صدقه به دیگران نمی رسد.

بعد از خویشاوندان نوبت به مسکین میرسد... « وَالْمِسْكِينِ »

بین فقیر و مسکین تفاوت وجود دارد و آن این است که فقیر کسی است که درآمدش از خرجش کمتر است ، ولی مسکین اصلا درآمد ندارد.

مسکین یعنی بی چاره و از موارد حکمت رسیدگی به مسکین است.

« وَ ابْنِ السَّبِيلِ » ... در راه مانده ؛ مثل مسافری که در جاده گرفتار شده است. حالا یا ماشینش خراب شده یا مورد سرقت واقع شده است .

مسافری خدمت آقا امام رضا (ع) رسید .گفت : « من حاجی هستم و از مکه آمده ام و فقیر نیستم ولی به خاطر مشکلی پولم تمام شده ، شما به من پولی بدهید به شهرم برسم و وقتی رسیدم از طرف شما صدقه می دهم. » حضرت از بالای در کیسه ی پول را دادند که چشمشان به چشم مسافر آبرومند نخورد و او خجالت نکشد. بنابراین از موارد حکمت انفاق به پدر و مادر و خویشاوندان و مسکینان و در راه ماندگان است.

« وَلَا تُبَدِّرْ تَبْدِيرًا »... ریخت وپاش نکن، تبذ از بذر پاشیدن می آید. اسراف و تبذیر... اسراف یعنی بیش از اندازه مصرف کنی و تبذیر مصرف در راه بیخودی است.

در جهنم طبقاتی است ، طبقه چهارم جهنم اسمش سقر است. در سوره مدثر آیات ۴۲ تا ۴۴ آمده : « مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ... قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ... وَ لَمْ نَكُ نُطْعِمِ الْمِسْكِينَ »
ما نماز نمی خواندیم و به بیچارگان غذا نمی دادیم.
و غذا از نیازهای اساسی انسان است.

بعضی پول ندارند به کسی غذا بدهند ولی می توانند آبرو خرج کنند . طبق آیه قرآن « وَ لَا يَحْضُ عَلٰی طَعَامِ الْمِسْكِينِ » (سوره حاقه - آیه ۳۴) یعنی اگر خودت هم نداری ، از دیگران طلب کن و بی تفاوت نباش ، که این بی تفاوتی نسبت به بیچارگان انسان را بیچاره میکند.

آیه ۲۷ سوره اسراء ... « إِنَّ الْمُبَدِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَ كَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا »
در قرآن کسی است که ۱۴ مرتبه او را دشمن شما خطاب کرده و او شیطان است که ۸۸ مرتبه با این اسم اشاره شده است. ۱۱ مرتبه با اسم ابلیس در قرآن آمده است. شیطان یعنی موجود شرور و ابلیس یعنی موجود مایوس کننده... فقط یکبار در قرآن آمده برادران شیاطین ، که راجع به افرادی است که ریخت وپاش می کنند.

مبذرين وریخت وپاش کنندگان ، برادران شیطانها هستند. یعنی خیلی باهم رفیق هستند.

« وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا » شیطان در پیشگاه پروردگارش ناسپاسی کرد.

معنایش این می شود که مبذر هم ناسپاس است ؛ یعنی قدر نعمتی را که خدا به او داده نمی داند.

قدر نعمت به این صورت است که « وَ مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ » (سوره بقره - آیه ۳) بخشی از روزی را که به آنها دادیم به دیگران می دهند.

درباره اسراف و تبذیر هشدارهای زیادی در قرآن آمده است .سوره انعام آیه ۱۴۱ داریم : « وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ »

یا در جای دیگر آمده : « وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ » (سوره غافر - آیه ۴۳)

مصرفین اهل جهنم هستند.

یا آمده است : « وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ » (سوره شعراء - آیه ۱۵۱) آدم مسرف نباید مدیر باشد و مردم از او تبعیت کنند.

« وَ أَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ » (سوره انبیاء - آیه ۹) ما مصرفین را هلاک کردیم .

اسراف و تبذیر دو گناه کبیره هستند.

آیه ۲۸ سوره اسراء : « وَإِذَا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمْ ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا »

این آیه در مورد کسانی است که همیشه به فقرا کمک می کردند ، ولی الان شرایطی برایشان پیش آمده که دستشان تنگ شده...

آیه میفرماید اگر نمیتوانی کمک کنی دل سائل را نشکن.

« فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَّيْسُورًا...سخن صمیمانه و با محبتی به آنها بگو...این اخلاق قرآنی است.

اتفاقاً در حدیث داریم آنها که دست بده داشته اند و الان دست تنگ شده اند صدقه بیشتر بدهند.

این آیه می گوید : « آنهایی که اهل معرفتند وقتی دستشان تنگ شد با گفتار محبت آمیز سائل را دور کنند. »
گاهی سائل به پیامبر اکرم (ص) مراجعه می کرد و اگر ایشان چیزی برای کمک نداشتند برای سائل دعا می کردند و می فرمودند : « خداوند ما و شما را از فضل خویش روزی دهد. »

آیه ۲۹: « وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا »

اسلام دین اعتدال است و در سوره فرقان داریم در خرج کردن نه خسیس باشید و مشتتتان بسته باشد، و نه آنقدر

مشتتتان گشاده باشد که خودتان هم به مشکل بخورید. (سوره فرقان - آیه ۶۷)

اعتدال همان صراط مستقیمی است که هر صبح و شام از خدا می خواهیم.

ان شالله خدا ما را به راه مستقیم هدایت بفرماید.

این آیه می فرماید: «مانند شخصی که دستش به گردنش است؛ یعنی خسیس و بخیل نباشید و جوری هم نباشید که دستتان آنقدر باز باشد که برای خودتان چیزی نماند و دیگران شما را مسخره و ملامت کنند و نتیجه این باشد که شما حسرت بخورید و غصه بخورید.»

جنگی پیش آمده و یکی از مسلمانان مقداری طلا غنیمت برده بود. او خانواده فقیری داشت، ولی طلا را محضر

پیامبر آورده بود تا تقدیم کند. پیامبر به او فرمودند: «آن طلا را خرج خانواده خودت بکن.»

گاهی ما افراط و تفریط می کنیم. وقتی زن و بچه و خانواده خودت گرفتار است، باید اول به آنها بررسی.

اگر سوال شود که آیا امکان دارد خدا کاری کند که اصلاً فقیر و بیچاره نباشد، آیه ۳۰ جواب میدهد.

آیه ۳۰: «إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَ يَقْدِرُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا»

پروردگار تو؛ کلمه «رب» بیش از ۹۰۰ بار در قرآن آمده است. رب یعنی پرورش دهنده و تربیت کننده.

پروردگار تو برای تربیت تو این کار را کرده است.

خدا رزق بعضی را وسعت داده و بعضی را تنگ گرفته تا شما را تربیت کند.

داراها با داراییشان وندارها با ندرایشان امتحان می شوند ، تا در این نمایشگاه بزرگ دنیا معلوم شود کدام انسان هستند .

آیا فقیر قناعت می کند یا دست ذلت پیش این وآن دراز میکند؟

آیا دارا انفاق می کند یا خساست به خرج می دهد؟

خدا این کار را با علمش انجام میدهد ، خداوند به بندگان خبیر و بصیر است ، یعنی آگاه و بینا است .

علاوه بر این بندگان خدا چطور به پول می رسند؟

مسیرهای رسیدن به رزق بر اساس طراحی خدا مختلف است .

سنت خدا این است هرکس بیشتر زحمت کشید ، بیشتر درآمد جذب می کند .

خداوند بندگان را متفاوت قرار داده تا بندگان را بوسیله هم امتحان کند .

امام حسین (ع) خود و خانواده اش را برای خوشبختی و نجات و بیداری و هدایت انسانها نثار کرده است .

در مدینه وقتی از سخاوتمند ترین کس می پرسیدند ، خانه حسین بن علی (ع) را نشان می دادند .

پسرانی تربیت کرده که برای در راه ماندگان مهمانسرا داشتند و دستگیر بیچارگان و درماندگان بودند .

در روی بدن امام حسین ع جای جراحاتی حک شده بود و به جا مانده از انبانهایی بود که به دوش می کشید و به خانه فقرا می برد.

ان شاءالله از خصوصیات سالار شهیدان سهمی به ما خداوند عنایت بفرماید.
والسلام علیکم ورحمه الله و برکاته